

Stockholm den 28 augusti 2020

R-2020/0996

Till Sveriges riksdag

Dnr 1796-2019/20

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 26 maj 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över Socialförsäkringsutskottets promemoria Direktåtkomst för Migrationsverket hos andra myndigheter.

Sammanfattning

Advokatsamfundet konstaterar att de förslag som läggs fram i promemorian i princip helt grundar sig på överväganden som gjorts inom ramen för tidigare lagstiftningsarbete, utan beaktande av att det nu aktuella förslaget synes avse direktåtkomst till uppgifter i större omfattning än vad som tidigare utretts. Enligt samfundets uppfattning innebär avsaknaden av en ny bedömning av behovet av sekretesskydd för de uppgifter som Migrationsverket skulle få direktåtkomst till en betydande risk för den enskildes personliga integritet.

Vidare är Advokatsamfundet generellt kritiskt mot att tillåta direktåtkomst mellan olika myndigheter när det gäller känsliga personuppgifter som erhåller ett svagare sekretesskydd hos mottagande myndighet, i enlighet med de skäl som utvecklas nedan.

Advokatsamfundet avstyrker därför promemorians förslag.

Allmänna utgångspunkter

När det gäller förslag till lagstiftning som avser behandling av personuppgifter är det viktigt att inte enbart bedöma vad som är ändamålsenligt för olika typer av verksamheter, utan även överväga hur den föreslagna regleringen påverkar skyddet för den personliga

integriteten och andra viktiga rättigheter för individen. Det är därför av största vikt att exempelvis beakta särskilda sekretessintressen samt bedöma risken för att personuppgifter och annan känslig information sprids på ett olämpligt sätt, allt för att det grundlagsskyddade integritetsskyddet (2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen (RF)) och den enskildes rättssäkerhet i övrigt ska kunna upprätthållas.

Det aktuella lagförslaget

Advokatsamfundet har förståelse för Migrationsverkets behov av att kunna hantera och kontrollera de uppgifter som lämnats i en ansökan och att myndigheten behöver tillgång till vissa uppgifter vid kontroll av uppehålls- och arbetstillstånd, tillstånd för företagsintern förflyttning samt för säsongsarbete. Som anges i promemorian (s. 19) kan direktåtkomsten emellertid innebära särskilda risker för intrång och kränkning av de registrerades personliga integritet. Vid införandet av direktåtkomst för Migrationsverket bör, enligt Advokatsamfundets uppfattning, individens skydd för den personliga integriteten vara det främsta skyddsintresset.

Direktåtkomst och sekretess

Promemorian hänvisar i avsnitt 4.4 ”Direktåtkomst och sekretess” till betänkandet ”Stärkt ställning för arbetskraftsinvandrare på arbetsmarknaden” (SOU 2016:91 s. 93 f.), nedan betänkandet, och anger att det i betänkandet konstateras att sekretesskyddet för aktuella uppgifter hos Migrationsverket inte behöver stärkas om Migrationsverket skulle medges direktåtkomst till dessa. Promemorian innehåller alltså ingen redogörelse för någon ny utredning av sekretesskyddet, utan hänvisar enbart till vad som anges i betänkandet.

I betänkandet anges bl.a. följande.

Med undantag för uppgiften om deklarerad inkomst är den kategori av uppgifter som är aktuell för direktåtkomst även sådana uppgifter som redan i dag förekommer hos Migrationsverket i olika ärenden om bland annat uppehållstillstånd och arbetstillstånd. Uppgifterna från Skatteverket används av Migrationsverket för kontroll och komplettering av de uppgifter som den sökande lämnar in i ärendena.

Advokatsamfundet vill dock betona att de författningsändringar som nu läggs fram i promemorian berör fler kategorier av ansökningar och kontroller än vad som tidigare föreslagits i betänkandet.

De nya författningsförslagen innebär att de uppgifter som Migrationsverket får från Skatteverket via direktåtkomst, och använder i ärendehandläggningen, får ett svagare sekretesskydd hos Migrationsverket än hos Skatteverket. Migrationsverkets primära sekretessregler med ett omvänt skaderekvisit har företräde framför sekundära sekretessregler hos värmyndigheterna. Skatteverkets uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden som har tillförts beskattningsdatabasen, omfattas med några få undantag av absolut sekretess. Enligt promemorian är en grundläggande princip

enligt sekretessregleringen att behovet av styrka i en sekretessregel inte kan bestämmas endast med hänsyn till sekretessintresset, utan måste i varje sammanhang vägas mot intresset av insyn i myndighetens verksamhet. Skatteverkets sekretesskydd har huvudsakligen motiverats av den skatteskyldiges långtgående plikt att lämna uppgifter om sina förhållanden till Skatteverket. Hos Migrationsverket har dock lagstiftaren ansett att ett omvänt skaderekvisit är tillräckligt.

De aktuella författningsförslagen berör, utöver uppgifter som behövs för kontroll, även uppgifter för handläggning av ansökningar, vilket kan ses som kompletterande uppgifter. I promemorian anges inte huruvida dessa kompletterande uppgifter förekommer i Migrationsverkets olika ärenden redan innan direktåtkomst medges. Avsaknaden av en ny bedömning i promemorian medför en betydande risk för den enskildes personliga integritet, särskilt då det kan förekomma nya uppgifter i Migrationsverkets ärendehandläggning som inhämtats via direktåtkomst från Skatteverkets beskattningsdatabas, där de nya kompletterande uppgifterna hos Migrationsverket erhåller ett svagare sekretesskydd än hos Skatteverket. Förslaget medför således att lagstiftarens ursprungliga motiv till att uppgifterna skulle omfattas av absolut sekretess inte beaktas, särskilt om uppgifterna inte redan förekommer hos Migrationsverket. Advokatsamfundet anser att denna inskränkning inte bör tillåtas utan en noggrann utredning som undersöker om sekretesskyddet för sådana uppgifter hos Migrationsverket behöver stärkas.

Sammanfattningsvis anser Advokatsamfundet att frågan om sekretess inte är tillräckligt utredd, då det inte gjorts någon förnyad bedömning av vilken styrka på sekretessen som behövs, inkluderande vilka uppgifter som redan förekommer i Migrationsverkets ärenden innan direktåtkomst medges. Promemorians förslag baseras i stället helt på vad som anges i betänkandet, utan hänsyn till att det nya förslaget berör direktåtkomst i större omfattning än vad som tidigare varit föremål för utredning.

Föreskrifter avseende omfattningen av direktåtkomst, behörighet och säkerhet

Advokatsamfundet är positivt till att direktåtkomsten föreslås ske med stöd av en mer detaljerad lagreglering, då tydligheten för den enskilde därigenom blir bättre. Däremot bör förslaget om att regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer med stöd av 8 kap. 7 § RF, får meddela närmare föreskrifter om omfattningen av direktåtkomsten samt behörighet och säkerhet, inte tillåtas. Det är direkt olämpligt att denna kompetens överläts till de tillämplande myndigheterna utan närmare ledning i lag eller förordning. Det är en sak om en tillsynsmyndighet som Datainspektionen erhåller denna normgivningskompetens, däremot bör inte den myndighet som ska behandla personuppgifterna i verksamheten ges denna rätt då den myndigheten riskerar att låta behovet av att behandla uppgifterna få företräde framför individens behov av skydd för den personliga integriteten. För det fall regleringen sker genom föreskrifter – trots Advokatsamfundets erinran därom – bör värdmyndigheten i enlighet med vad som anges i promemorian (s. 24 f.) kunna meddela närmare föreskrifter om vad som krävs i fråga om behörighet och säkerhet för att Migrationsverket ska medges direktåtkomst till värdmyndighetens uppgifter. Meddelade föreskrifter från värdmyndigheten avseende behörighet och säkerhet

bör utformas så att den enskilde tillförsäkras en likvärdig teknisk och organisatorisk säkerhetsnivå hos Migrationsverket som hos värmyndigheten.

Som tidigare konstaterats är Advokatsamfundet kritiskt mot att tillåta direktåtkomst mellan olika myndigheter, särskilt när det gäller direktåtkomst till känsliga personuppgifter och uppgifter som hos den mottagande myndigheten erhåller ett svagare sekretesskydd. Detta innebär en påtaglig risk att för många personer får tillgång till personuppgifter och att effektivitetsfördelarna inte står i rimlig proportion till skyddet av den enskildes grundläggande fri- och rättigheter, sålunda skyddet för den enskildes personliga integritet. Såsom Advokatsamfundet påtalat i tidigare remissyttranden, finns ofta mindre integritetskänsliga sätt att dela information mellan myndigheter än genom direktåtkomst.¹ Följaktligen avstyrker Advokatsamfundet förslaget till ändringar där direktåtkomst medges i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet, i lagen om behandling av uppgifter i Kronofogdemyndighetens verksamhet och i socialförsäkringsbalken.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

---

¹ Se t.ex. Advokatsamfundets remissyttrande den 30 september 2015 över betänkandet Personuppgiftsbehandling på utlännings- och medborgarskapsområdet (SOU 2015:73) och Advokatsamfundets remissyttrande den 30 augusti 2017 över betänkandet Kvalificerad välfärdsbrottslighet – förebygga, förhindra, upptäcka och beivra (SOU 2017:37).